

МИСТЕЦТВО ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ФОРМА ВІДОБРАЖЕННЯ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Манько К.Є.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Старікова Г.Г.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел. (057) 702-14-65)
E-mail:kateryna.manko@nure.ua

The articles analyze art as a universal formula for reflecting human existence, highlighted by the specifics of art of different historical epochs. It has been found that art is a manifestation of the spiritual being of man, from time immemorial it reveals the spiritual essence of man, thus compensating for the incomplete human being.

Мистецтво є особливим явищем людської культури. Сутність його полягає у відтворенні переживань людини, які втілюються у різних формах мистецтва. Універсальність мистецтва як засобу збереження людської життєдіяльності з плином часу не тільки не втратилась, а, навпаки, зросла, що призвело до появи нових видів та жанрів мистецтва. Слід підкреслити, що мистецтво не створює копію дійсності, його предмет є цінністю людського буття, особлива значущість мистецтва полягає у зверненні до індивідуального в людському бутті.

Починаючи з епохи первинності людина реалізувала свій внутрішній світ у художній творчості, про що свідчить взірці первинного образотворчого мистецтва. Кожна епоха, яка є одночасно й етапом у розвитку культури, залишила нам свої естетичні цінності, створивши своє уявлення про прекрасне. Кожна епоха створила свій естетичний ідеал, або еталон краси: взірець найпрекраснішої картини природи та взірець найпрекраснішої людини. Витвори художньої діяльності первісних часів свідчать про загальнолюдську потребу у створенні краси та досконалості як необхідної частини людського буття. Давня людина формувала свій духовний світ через пізнання і спостереження природи, світу звірів, бо їх людина розуміла у цей період краще, ніж себе. Античне мистецтво пішло іншим шляхом, воно підпорядковувалось стрижневій лінії еллінської культури – пошуку людської досконалості. Натомість мистецтво Середньовіччя майже повністю було підпорядковане релігії. У живописі і скульптурі домінували біблійні сюжети. Високої досконалості досягла духовна музика. Мистецтво перетворюється на символ потойбічного. Особливістю середньовічного мистецтва є близькість до народної творчості, та й створювалось воно руками простого люду – ремісниками. Середньовічні майстри відобразили в людині багатство внутрішнього світу, пристрасні душевні поривання, почуття, переживання. Ідеалом Відродження стала універсальна людина, яка створила себе. Людина як творча особистість почала розглядатися як центр Всесвіту. Творчість

людини гуманісти розглядали як найвищу цінність та мету буття. Якщо у культурі епохи Відродження панував життєствердний пафос, то в XVII ст. митці відчували гостроту нерозв'язаних конфліктів. Діячі Ренесансу поетизували людину, возвеличували її, представники ж культури Нового часу показували людину у більш реальному плані, намагалися проникнути в її духовний світ, відобразити боротьбу, що точиться в людській душі. Принципово нове бачення людини та мистецтва зумовило виникнення модернізму. Заглиблення у психічні процеси особистості стало визначальною рисою художніх творів, у яких модерністи намагалися розкрити проблеми духовного буття людини. На цьому базувалось і принципово нове розуміння сутності та призначення мистецтва, яке розумілося як засіб створення нового світу.

Культурним виявом сучасності став постмодернізм. Постмодернізм як світогляд намагається об'єднати усі непримиренні й протилежні сторони буття, найрізноманітніші напрямки мистецтва. Тому, зокрема, характерною рисою постмодернізму є еkleктизм. Найсуттєвішою особливістю постмодернізму є перехід від класичного антропоцентричного гуманізму до універсального гуманізму, що обіймає все живе – людину, природу, Всесвіт. Характерною ознакою сучасного мистецтва є не створення шедевра, а винахід нової концепції світу, незвичного огляду на речі.

Отже, мистецтво розглядається як своєрідний канал зв'язку, як знакова система, що несе інформацію. Мистецтво – це завжди нова дійсність, митець своїм твором лише відкриває шлях до цієї дійсності. У різні історичні епохи мистецтво було виявом духовного буття людини, створенням нової реальності, своєрідним виразом повноти буття. Завдяки мистецтву ми маємо «духовні портрети» різних історичних епох. Мистецтво – це вияв людської уяви, це творення нового, ще небаченого чи повторення відомого, такого, що є у природі, житті, чи у самому мистецтві, але це завжди творення, творчість. Нашим завданням є уміння розуміти мову мистецтва, адже мовою мистецтва зокрема людство веде споконвічний діалог із Всесвітом.

Список використаної літератури

1. Гадамер Г.Г. Класична і філософська герменевтика. // Г.Г. Гадамер. Герменевтика. Істина і метод. Том 2. – К.: «Юніверс», 2000. – 478 с.
2. Скуратівський В. Мистецтво // Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – 744 с. – С. 380 – 381.
3. Татаркевич В. Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естет. переживання / Пер. з пол. В. Корнієнка. – К.: «Юніверс», 2001. – 368 с.